

EĞİTİM VE BİLİM BAKANLIĐI
EĞİTİMİ GELİŐTİRME BÜROSU

Müfredat

Finans eğitimi

VII, VIII yada IX sınıflar için

- Finans eğitimi serbest seçmeli dersi 2024/25 eğitim-öğretim yılında 7. sınıfta seçilebilir, 2025/26 eğitim-öğretim yılında ise 7. sınıf ve 8. sınıfta ve 2026/2027 eğitim-öğretim yılından itibaren ise 7. sınıftan 9. sınıfa kadar öğrenciler tarafından seçilebilecektir.

Üsküp, 2024 yılı

ULUSAL STANDARTLAR İLE BAĞLANTISI

Müfredat aşağıdaki alanlardan ilgili yeterlikleri içerir: VII. Teknik, teknoloji ve girişimcilik.

Öğrenci şunları bilir ve/veya yapabilir:

VII-A.11	işgücü piyasasının ihtiyaçlarını dikkate alarak, kişinin kendi ilgi alanlarına, yeteneklerine ve fırsatlarına dayalı olarak ileri eğitim konusunda karar vermek;
VII-A.12	Tasarruf ve borçlanma kavramlarını açıklayabilir ve kısa vadeli ve uzun vadeli tasarrufları ayırt etmek;
VII-A.13	elindeki parayı dağıtmayı ve/veya harcamayı rasyonel ve ekonomik olarak planlamak.

Öğrenci şunları anlar ve kavrar:

VII-B.5	Kaynaklar sınırsız değildir ve sorumlu bir şekilde kullanılması gerekir.
---------	--

Müfredat, Ulusal Standartların aşağıdaki alanlarından ilgili yeterlilikleri içerir: I. Dil okuryazarlığı, III. Matematik ve Doğa Bilimleri, IV. Dijital Okuryazarlık ve V. Kişisel ve Sosyal Gelişim

Öğrenci şunları bilir ve/veya yapabilir:

I-A.1	düşünce, duygu, bilgi ve tutumlarını farklı iletişim durumlarında, farklı medya aracılığıyla ve farklı amaçlarla ifade etmek ve aktarmak;
I-A.3	görüşlerini tartışmacı bir şekilde ifade ederek eleştirel ve yapıcı bir diyaloga öncülük etmek;
I-A.10	görsel olarak sunulan içerikleri (diyagramlar, tablolar ve grafikler, çizimler, animasyonlar vb.) anlamak: görsel olarak görüntülenen içerikleri ayırabilmek, analiz edebilmek, değerlendirebilmek ve özetleyebilmek ve bunları açıklayabilmek (yazılı ve sözlü);
I-A.12	sunulan bilgilerin kaynağını, bağlamını, amacını ve güvenilirliğini dikkate alarak farklı kaynak ve ortamlardan gelen bilgileri kullanmak ve bunlara eleştirel yaklaşmak.
III-A.3	kişisel veya hane sermayesi ile ilgili basit sorunlar da dahil olmak üzere yüzdelerdeki azalma veya artışı incelemek (örneğin faiz, indirim, kar, zarar ve vergi);
III-A.25	sonuçların nasıl kontrol edileceğine karar vermek ve sorunun bağlamında cevabın makul olup olmadığını düşünmek;
III-A.26	problem çözmede farklı yaklaşımların etkinliğini değerlendirmek ve çözüm prosedürünü geliştirmek;

III-A.27	farklı problem durumlarını çözmek ve bilgiyi kontrol etmek için matematiksel uygulamaları kullanmak;
III-A.51	insan ve çevre arasındaki etkileşimi açıklamak ve insanın çevre üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini belirlemek;
III-A.53	yerelden küresel düzeye kadar ekolojik, sosyal ve ekonomik sistemler arasındaki ilişkileri analiz etmek;
IV-A.4	bir sorunu analiz etmek, bunun araştırılması ve çözümü için bir fikir ve plan geliştirmek ve BİT'in ne zaman ve ne için kullanılacağını planlamak için başkalarıyla işbirliği içinde çalışmak;
IV-A.5	hangi bilgiye ihtiyaç duyduğunu belirlemek, dijital verileri, bilgileri ve içeriği bulmak, seçmek ve indirmek ve bunların özel ihtiyaç ve kaynağın güvenilirliği ile ilgisini değerlendirmek;
IV-A.6	veri işleme için farklı araçları seçmek ve kullanmak, verileri analiz etmek ve kullanım kurallarına uyarak farklı şekillerde sunmak;
IV-A.8	dijital içeriği, eğitici ve sosyal ağları ve dijital bulutları güvenli ve sorumlu bir şekilde kullanmak;
V-A.4	kendi yeteneklerini ve başarılarını (güçlü ve zayıf yönleri dahil) değerlendirmek ve buna dayanarak gelişimini ve ilerlemesini sağlayacak öncelikleri belirlemek;
V-A.8	Kendi zamanını, belirlenen hedeflere verimli ve etkili bir şekilde ulaşmasını ve kendi ihtiyaçlarını karşılamasını sağlayacak şekilde düzenlemek;
V-A.9	kendi eylemlerinin ve başkalarının eylemlerinin kendisi ve başkaları için sonuçlarını öngörmek;
V-A.10	kendisinin ve başkalarının eylemlerinde doğru ve yanlış değer verirken etik ilkeleri uygulamak ve erdemli karakter özelliklerini (dürüstlük, adalet, saygı, sabır, özen, nezaket, minnettarlık, kararlılık, cesaret ve öz disiplin gibi) ortaya koymak;
V-A.11	Kimden, ne zaman ve nasıl yardım isteyebileceğinin bilincinde olarak bağımsız hareket etmek;
V-A.15	ortak hedeflere ulaşmada başkalarıyla işbirliği yapmak, kendi görüş ve ihtiyaçlarını başkalarıyla paylaşmak ve başkalarının görüş ve ihtiyaçlarını dikkate almak;
V-A.18	sorunları ortaya çıkarmak, bilgi ve önerileri analiz etmek, değerlendirmek ve varsayımları kontrol etmek amacıyla araştırmak, ilgili sorular sormak;
V-A.19	sonuçlar çıkarmak ve rasyonel kararlar vermek için önerilerde bulunmak, farklı olasılıkları değerlendirmek ve sonuçları tahmin etmek.

Öğrenci şunları anlar ve kavrar:

I-B.2	Dilin farklı bağlam ve ortamlarda, farklı biçimlerde kullanılması etkili iletişim ve etkileşimi mümkün kılar (iletişimin kiminle yapıldığı daima akılda tutulmalıdır);
-------	--

I-B.4	Düşünceyi ifade etmenin içeriği ve şekli, iletişimin sürdürülmesine ve geliştirilmesine katkıda bulunabileceği gibi, aynı zamanda yanlış anlamalara ve çatışmalara da neden olabilir;
III-B.2	matematik bilgisi günlük yaşamın birçok alanında uygulama alanı bulur;
III-B.3	matematik bilgisi diğer konulardan ve bilimsel disiplinlerden bilgi edinmek için gereklidir;
III-B.6	Dünyanın doğal kaynakları sınırlıdır ve bunların sorumsuz kullanımı yaşam kalitesi açısından sonuçlar doğurmaktadır;
IV-B.1	Dijital okuryazarlık günlük yaşam için gereklidir; öğrenmeyi, yaşamı ve çalışmayı kolaylaştırır, iletişimin, yaratıcılığın ve yenilikçiliğın genişlemesine katkıda bulunur, eğlence için çeşitli fırsatlar sunar;
IV-B.2	BİT'in sorumsuz ve beceriksiz kullanımının sonuçları vardır ve bireye veya topluma riskler getirebilir;
IV-B.3	BİT'in potansiyelinin artacağı, izlenilmesi ve kullanılması gerektiği, ancak aynı zamanda dijital cihazlar aracılığıyla elde edilen veri ve bilgilerin güvenilirliği, gizliliği ve etkisi konusunda da eleştirel bir yaklaşım sergilenmesi gerekir;
IV-B.4	dijital alanda kimliğin, mahremiyetin ve duygusal güvenliğin korunmasının sağlanması, nefret söylemi ve siber şiddet kullanılmaması ve dijital topluluklarda iletişim kural ve normlarına saygı gösterilmesi önemlidir;
IV-B.5	dijital alanda mevcut olan bilgilerin etik olarak, tanımlanmış kurallara göre ve insanların iyiliği için kullanılması gerektiğini;
V-B.4	Kişinin yaptığı her eylemin kendisi ve/veya çevresi için sonuçları vardır;
V-B.6	Hayattaki başarı büyük ölçüde kendisi için belirlediği hedeflere bağlıdır ve belirlenen hedeflere ulaşmadaki verimlilik ve etkililik büyük ölçüde faaliyetlerini nasıl planladığına ve zamanını nasıl organize ettiğine bağlıdır.

ÖĞRENME ÇIKTILARI

Konu 1. Paramı yönetmek

Bilgiler/beceriler:

- Mevcut ve gelecekteki harcama ve tasarruflarını planlar ve bütçe oluşturur.
- Koşullar değişirse para kullanma planlarını ayarlar.
- Kısa vadeli ve uzun vadeli finansal hedefleri tanıır.
- Borçlanmanın uygun olduğu durumları belirler.

- Planlı ve plansız borçlanma arasındaki farkı ayırt eder.
- Yatırımların mevcut fonları verimli hale getirmenin veya artırmanın bir yolu olduğunu açıklar.

Tutumlar/değerler:

- Parasını yönetme konusunda proaktif bir yaklaşıma sahiptir.
- Bütçelemenin akıllı para yönetimi için önemli bir araç olduğuna inanır.
- Beklenmedik acil durumlar ve şu anda karşılayamayacağı şeyler için tasarruf yapılması gerektiğini kabul eder.
- Daha uzun süreler boyunca planlı ve organize tasarruf ve borçlanmanın etkili para yönetimi için yararlı olduğunu anlar.

İçerik (ve kavramlar) ve ders sayısı

Etkinlik örnekleri:

• Planlama ve bütçeleme (arzu, ihtiyaç, bütçe, bütçeleme, gelir, sabit maliyetler, değişken maliyetler, diğer maliyetler, kar) • ders sayısı: 6	• Çiftlere ayrılan öğrencilere, üzerinde İSTEK ve İHTİYAÇLARIN yazılı olduğu kartlar verilir ve onlara hayali bir durum sunulur: Çeşitli ürünlerle dolu bir süpermarkettedirler. Kartlarla reyonlar arasında dolaşarak istedikleri ve ihtiyaç duydukları ürünleri işaretliyorlar. Öğrenciler aşağıdaki sorular aracılığıyla karşılaştırdıkları ürünü nasıl seçtiklerini açıklarlar: Bir ürünün istek mi yoksa ihtiyaç mı olduğunu belirlemek için kendinize sorduğunuz üç soru nelerdir? Sizin için İSTEK nedir ve İHTİYAÇ nedir? Bir şeyin ihtiyaç mı yoksa istek mi olduğunu bilmenin neden yararlı olduğunu düşünüyorsunuz? Öğrenciler bu soruları cevapladıktan sonra (örneğin Mentimeter, Padlet, Kahoot vb. kullanarak) ihtiyaç duydukları veya istedikleri üç şeyi söylerler. Açık bir tartışmada önceliklerin nasıl belirlendiği (ihtiyaç ve istek arasında) ve farklı bireyler arasında farklılık gösterdiği sonucuna varılır. • Öğrenciler çekiç üzerine bir daire çizerler ve üzerine doğum günleri için aldıkları paranın (örneğin 1000 denar) ne kadarını İHTİYAÇ, İSTEK ve TASARRUF'a ayıracıklarını yüzde olarak işaretlemeleri gerekir. Yüzdeleri dağıtırken dairenin her bir parçasını ("pasta") işaretleyip renklendirecekler. Öğrenciler doğum günlerinde aldıkları parayı neden bu şekilde dağıttıklarını kendi aralarında tartışır. • Öğrenciler parayı yönetmek için kullanılan temel araçlardan biri olan bütçeleme konusunda görsel bir sunum izlerler. Öğrenciler bütçe yapmanın neden bu kadar önemli olduğunu ve bütçeye nasıl sadık kalınacağını kendi sözleriyle açıklarlar. Daha sonra onlara bir durum sunulur; "Arkadaşınız her hafta harçlık alıyor ama ne zaman meyve suyu almaya ya da sinemada film izlemeye ihtiyaç duysa hiç parası yokmuş gibi görünüyor. Siz ona bütçe yapmasını tavsiye ediyorsunuz ama o şöyle diyor: "Mümkün değil! Çok fazla çaba gerektirecektir ve yine de işe yarayacağını sanmıyorum! Buna değmez!" Öğrenciler küçük gruplar halinde "harçlıklarına" göre bir bütçe yaparlar ve ardından her grup yapılan çalışmayı sunar. Son olarak bütçelemenin paralarını yönetmeye yardımcı olduğu sonucuna varırlar. • Öğrenciler şu soruyu yanıtlayarak bir tartışma geliştirirler: "Ebeveynlerinin/vasilerinin her ay düzenli olarak ödediği beş şey nedir?" Tartışmanın sonunda öğrenciler üç sütunlu bir tablo çizerler (sabit maliyetler, değişken maliyetler ve diğer masraflar)

	<p>bir kağıda ve her birine ebeveynlerin/vasilerin her ay ödediği şeyleri (örneğin kira, kredi taksiti, elektrik faturası, su, telefon, internet, sigorta, yemek, ayakkabı, okul) yazarlar. Daha sonra gruplara ayrılan öğrenciler kendi cümleleriyle "Maliyet tablosunda belirtilen şeyler için ebeveynlerin/velilerin para ayırması neden gereklidir?" şeklinde açıklarlar. Grupların her biri bulgularını sınıf arkadaşlarına sunar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gruplara ayrılan öğrenciler, kendilerinin "yetişkin" olduğunu ve çalışan olduklarını varsayarak dört kişilik bir aile için aylık bütçe hazırlarlar. O ay girecek paranın miktarını (maaşını) ve aldıkları paranın dağılımını kendileri belirlerler. Hesaplamalar yapılırken öğrenciler maliyet ve tasarruflara ilişkin ayrıntılı bir görünüm sunarlar (örn. Excel'de). Eğer tasarruf varsa öğrenciler bunu ne için kullanacaklarını ve bu parayı nasıl planlayacaklarını açıklarlar (örneğin yaz veya kış tatili, çit tamiri, bahçe düzenlemesi vb.). Öğrenciler grup grup tamamlanan görevi sunarlar. Sunumun ardından para planlaması ve bütçelemenin önemi üzerinde durulur.
<ul style="list-style-type: none"> • Planlı tasarruf ve borç alma • (tasarruf, tasarruf cüzdanı, tasarruf hesabı, faiz, faiz oranı, borçlanma) <p>ders sayısı: 6</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenciler, kaydetmek istedikleri en az 10 hedefi bir kağıda yazarlar. Hedeflerden bazıları üniversitede eğitime devam etmek için para biriktirmek gibi büyük olabilir, bazıları ise yeni bir güneş şapkası almaya yetecek kadar para biriktirmek gibi küçük olabilir. Hedefler, yeni bir bisiklet almak için para biriktirmek gibi aradaki herhangi bir şey olabilir. Hedefleri yazdıktan sonra aşağıdaki kategorilere göre bir tablo halinde düzenlerler: <ul style="list-style-type: none"> - kısa vadeli hedefler: iki ila altı ay içinde ulaşmak istedikleri hedefler; - orta vadeli hedefler: altı aydan iki yıla kadar sürede ulaşmak istedikleri hedefler; - uzun vadeli hedefler: üç veya daha fazla yıl içinde ulaşmak istedikleri hedefler. <p>Öğrenciler, her kategorideki hedeflerden hangisinin tasarruf etmeye en çok motive olacağı sorusuna ayrı ayrı cevap verirler. Daha sonra nedenini de açıklarlar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öğrenciler para biriktirme nedenlerini ve hedeflerini anlatan görsel bir sunumu izlerler. Tasarrufun nedenleri ve hedefleri tartışıldıktan sonra öğrencilere bir senaryo sunulur; örneğin: Ev işlerini yapmak için ebeveynlerinden/vasilerinden belli bir miktar para alıyorlar ve ayda 1000 MKD tasarruf edebiliyorlar. Öğrenciler parayı üç tasarruf hedefine (kısa vadeli, orta vadeli, uzun vadeli) göre dağıtırlar ve neden bu stratejiye karar verdiklerini açıklarlar. • Öğrencilere, belirli bir amaç için ne kadar ve ne kadar süreyle tasarruf etmeleri gerektiğini hesaplamaya örnek olarak bir problem görevi verilir. Örneğin: Kuzenim bir sonraki eğitim yılında yani 9 ay boyunca kullanabileceği bir bilgisayar almak istiyor. Piyasada kapsamlı bir araştırma yaptıktan sonra, 12.000 denarlık bir tasarrufla bir bilgisayar satın alabileceği sonucuna varır. Bu orta vadeli hedef için tasarruf planının taslağını çiziyor. <p>Bilgisayarı satın almak için her ay ne kadar tasarruf etmesi gerekir? $12000 \text{ denar} \div 9 \text{ ay} = 1333,33 \text{ aylık tasarruf}$</p> <p>Bilgisayarı satın almak için haftalık ne kadar tasarruf etmesi gerekir? $1333,33 \text{ denar} \div 4 \text{ hafta} = 333,33 \text{ haftalık tasarruf}$</p> <p>Bilgisayarı satın almak için her gün ne kadar tasarruf etmesi gerekir?</p>

333,33 denar ÷ 7 gün = 47,62 günlük tasarruf (Günlük 50 denardan daha az bir miktar!)

Hesaplamanın ardından öğrenciler, istedikleri hedefe ulaşmak için bir gün, bir hafta veya bir ay içinde hangi ortak harcama alışkanlıklarından vazgeçebileceklerini açıklarlar.

- Öğrenciler okulun yakınındaki bir bankayı ziyaret ederek bankacılık ürün ve hizmetleri hakkında bilgi alırlar. Öğrencilere, ödeme hesabı, tasarruf hesabı ve tasarruf defterinin ne olduğu ve gelecekteki hedeflerine ulaşmak için parayı bankaya yatırmak istemeleri durumunda bankanın vereceği koşullar (mevduat, faiz oranı, faiz, paralarına erişim, elektronik bankacılık – paranın elektronik takibi vb. gibi) gösterilir. Öğrenciler bankada tasarruf etmenin avantajlarını tartışır. Daha sonra ayrı ayrı hesaplarlar, örneğin: Yıllık faiz oranı %5 olan bir tasarruf hesabına 5000 denar yatırırsalar, para 1 yılda ve 10 yılda ne kadar artar? Hesaplama için şu formülü kullanırlar:

$$i = K \times p \times t$$

Nerdeki:

K – faizin hesaplandığı baz tutar; **i** – faiz; **p** – yüzde olarak ifade edilen faiz oranı (%); **t** – faizin hesaplandığı süre.

- Öğrencilere bir örnek olay gösterilir; örneğin: Komşunun oğlu sonbaharda okula başlamalı. Komşunun oğlunun okumasını sağlayacak yeterli parası yok. Öğrenciler bir komşunun akraba ve arkadaşlarından borç almasının AVANTAJLARI ve DEZAVANTAJLARI hakkında bir tartışma geliştirirler. Bir rol oyunu aracılığıyla öğrenciler, bir komşunun bankadan borç aldığı ve bunun için belirli bir süre (para iade edilene kadar) faiz ödemek zorunda olduğu bir durumu gösterirler. Öğrenciler bir komşunun bankadan borç almasının AVANTAJLARI ve DEZAVANTAJLARINI tartışır. Öğrenciler çiftler halinde bir tabloya bankadan neden borç para almaya gerçekten geldiğinin nedenlerini ve "ödünç alınan" parayı iade etmenin yollarını (faiz, taksitler, geri ödeme süresi) yazarlar.

- **Geleceğime yatırım yapmak** (yatırım, sermaye, emeklilik fonu, yatırım fonu, menkul kıymetler, hisse senetleri) ders sayısı: 4

- Öğrencilerin, gelecekteki hedeflere (eğitimin devamı, ev almak, iş kurmak, tedavi olmak, emeklilik...) ulaşmak için yatırımın nasıl paralarını artırmak ve sermaye (zenginlik) yaratmak için bir araç olabileceği konusunda bir tartışma geliştirecekleri konuk bir öğretim görevlisi (ebeveyn/vasi, banka çalışanı, ekonomist vb.) vardır. Emeklilik fonu, yatırım fonu, menkul kıymet, hisse senedi yatırımlarına örnekler öğrencilere gösterilir.
- Öğrenciler tasarruf ve yatırımın özelliklerini listeleyen bir tabloyu doldururlar. Tasarrufun "daha basit" görünmesine rağmen öğrenciler insanların neden hem tasarruf edip hem de yatırım yaptığını açıklarlar.
- Öğrenciler şu soruları yanıtlayarak bir tartışma geliştirirler: Sadece para mı biriktiriyoruz?; Yalnızca kişisel hedeflere ulaşmak için paramızı büyütme için mi yatırım yapıyoruz? Öğrenciler su, yağ, elektrik tasarrufunun yanı sıra çevre korumaya yatırım yapma (örn. geri dönüşüm, atık yönetimi, CO2 emisyonlarını azaltma, güneş panelleri kullanma, yel değirmenleri inşa etme...) ile ilgili örnekler verir.

Konu 2. Sorumlu tüketici

Bilgiler/beceriler:

- Paranızı akılsızca harcamaya yönelik istenmeyen baskıyla başa çıkmanın yollarını belirler.
- Fiyatları ve kaliteyi karşılaştırarak tüketici olarak akıllı kararlar alır ve anlık harcamalar ile planlı satın almalar arasında ayırım yapar.
- Kendi ihtiyaçlarına veya başkalarının ihtiyaçlarına göre bilinçli kararlar verir.
- Tüketicinin korunmasının nedenlerini ve gerekliliğini açıklar.
- Tüketici olarak haklarınızı nasıl kullanabileceğinizi açıklar.

Tutumlar/değerler:

- Tasarruf ve harcama konusunda yalnızca sorumlu bir tüketicinin sorumlu seçimler yapabileceğini kabul eder.
- Karar vermeden ve seçim yapmadan önce kişinin iyi bilgilendirilmesi gerektiğine inanırlar.

İçerik (ve kavramlar) ve ders sayısı

Etkinlik örnekleri:

• Ürün ve hizmetlerin karşılaştırılması, medya baskısı (tüketici, para harcama, karar verme, karşılaştırma, haksız ticari uygulamalar) ders sayısı: 4	• Öğrenciler gruplara ayrılır ve düşünceleri ve kısa bir cevap yazmaları için iki senaryo verilir. Örneğin: 1. Ebeveyniniz/vasiniz size gelecek kış için yeni bir ceket alacağını söylüyor. Hangi ceket alacağınıza nasıl karar veriyorsunuz? 2. Anne-babanız/vasiniz yarısını kendisinin ödeyeceğini söylese ve ceket için diğer yarısını siz ödemek zorunda kalsanız kararınız ne olurdu? • Öğrencilere "Satın almak istediğim spor ayakkabıları" gibi bir görev verilir. Öğrenciler çiftler halinde internette "satın almak istedikleri spor ayakkabılar" için üç olasılık araştırır. Planlanan bütçeye göre en iyi üç olasılığı, ürün karşılaştırmasını (kalite, garanti...), fiyat karşılaştırmasını ve satın alma koşullarını (indirim, taksitli ödeme...) bir tabloya yazarlar. Öğrenciler "satın almak istedikleri spor ayakkabılar" için en iyi fırsat olduğunu düşündükleri şeyi sunarlar. Sonunda öğrenciler, satın alırken neden sadece ürünün fiyatına bakmamanız gerektiğine dair örnekler verirler. • Öğrenciler şu soruları yanıtlayarak örnekler verirler: Fiyatı 99 denarla biten bir ürün gördünüz mü? Tüccarlar bunu neden yapıyor? Bunu, belirli bir ürünün (örn. saç şampuanı, güneş kremi, meyveli yoğurt vb.) medya sunumunun/reklamının görsel sunumu izler ve "Bir tane alana, ikincisi bedava", "%100 organik", "Yalnızca bugün!" vb. vurgusu yapılır. Öğrenciler görsel sunumu izledikten sonra şu soruyu yanıtlıyorlar: Satış veya özel tekliflerin adil olmayan ticari uygulamaları nelerdir?
• Tüketici koruması (etik ve sürdürülebilir akıl yürütme ve yansıtma, koruma, tavsiye)	• Öğrenciler tüketici olarak kendi görüş ve davranışlarına ilişkin anket yaparlar. Anket sözlü olarak veya MS Formları, Google Anketi vb. aracılığıyla gerçekleştirilir. Anket aşağıdaki gibi soruları içerir: - Belirli bir ürünü satın almadan önce etik değerleri dikkate alıyor musunuz? - Yeni bir ürün almak yerine ürünü paylaşmaya veya ödünç almaya istekli misiniz? - Daha etik olarak üretilse daha düşük kaliteli bir ürün alır mıydım? - Eşdeğer bir ürün daha etik ve sürdürülebilir şekilde üretilmiş olsaydı, daha fazla para öder miydiniz? - Etik ve sürdürülebilir şekilde üretilmemiş olsaydı ürünü satın almayı reddeder miydiniz?

ders sayısı: 4	<p>Öğrenciler anketin analiz edilen sonuçlarını grafikler halinde sunarlar. Öğrenciler sonuçları açıklar. Buna karşılık, öğrenciler dünyadaki tüketici eğilimlerini internette araştırırlar. Örneğin: ünlü bir çikolata şirketi tereyağı yerine palm yağı kullanıyor; bir giyim firması reşit olmayan kızları işçi olarak kullanıyor; Bir meyve suyu şirketi ambalajın geri dönüştürülebilir olduğunu iddia ediyor, ancak bunun olmadığı kanıtlandı, vb.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öğrenciler ikili veya gruplar halinde (tüketici - danışman) rol oynarlar. Öğrenciler bir kağıt üzerinde veya bilgisayar/tablet üzerinde <u>Sorular ve Olası İpuçları, Yönergeler ve Kaynaklardan</u> oluşan bir tablo (en az üç soru) oluştururlar. Örneğin: <u>Tüketici:</u> Bir hafta önce aldığım spor ayakkabılarımın yapıştırıcısı söküldü. Satıcı ürünle ilgilenmiyor ve itiraz almıyor. Nereye şikayet edeceğim? <p><u>Hukuk danışmanı:</u> Tüketiciyi Koruma Kanunu'na göre (bağlantı: chrome-extension://efaidnbmnnibpcajpcglclefindmkaj/https://economy.gov.mk/content/documents/Zakoni/%D0%97%D0%97%D0%9F%20-%D0%9C%D0%9A.pdf), piyasayı denetleyen Devlet Piyasa Müfettişliği ile iletişime geçmelisiniz. Tüketici hakları konusunda danışmak isterseniz tüketiciyi koruma kuruluşuna başvurabilirsiniz.</p>
Konu 3. Para riski yönetimi	
Bilgiler/beceriler:	
<ul style="list-style-type: none"> • Kimliğini korumak için gerekli adımları atar. • Parasını korumak için gerekli adımları atar. • Özellikle dijital finansal hizmetleri kullanırken finansal riskleri en aza indirmeye yönelik güvenli faaliyetleri açıklar. • Sigortanın neden önemli olduğunu açıklar. • Sigortaya ihtiyaç duyulabilecek durumları belirler. 	
Tutumlar/değerler:	
<ul style="list-style-type: none"> • Dolandırıcılığın veya kimlik hırsızlığının kurbanı olabileceği ve bunun kendisi veya ailesi için sonuçlar doğurabileceği konusunda farkındalık geliştirir. • Riski değerlendirme ve yönetmedeki başarısızlığın, finansal gelecek ile sosyal ve duygusal refahı etkileyen sonuçlara yol açabileceğini kabul eder. • Sigortanın mali varlıkların ve güvenliğinin korunmasında oynadığı rolü takdir eder. 	
İçerik (ve kavramlar) ve ders sayısı	Etkinlik örnekleri:
<ul style="list-style-type: none"> • Dolandırıcılık ve 	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenciler şu soruyu yanıtlayarak bir tartışma geliştirirler: Kendileri veya tanıdıkları biri özel e-posta adresine veya özel

<p>kimlik hırsızlığı (dolandırıcılık, kimlik hırsızlığı, kimlik avı) ders sayısı: 4</p>	<p>cep telefonuna "ödül kazandığını" veya "para yatıracağını" belirten bir kısa mesaj aldı mı? Bir ürünü almak için" aşağıdaki hesaba" veya "başka bir ülkede iş teklifi" yapın. Öğrenciler mesajın bir kandırma girişimi olup olmadığını açıklarlar. Ayrıca öğrenciler, doğum belgesi numarası, kimlik kartı numarası, pasaport numarası, banka hesap numarası, PIN veya şifre vb. gibi kişisel bilgileri isteyen sahte mesajlar (sözde phishing mesajları) gönderen kişilerin ne yapmaya çalıştığına ilişkin görüşlerini de ifade etmektedirler.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilere aşağıdaki sorulara DOĞRU ve YANLIŞ yanıtlarını verecekleri bir sınav (Mentimeter, MS Forms...) verilir: Kamuya açık WI-FI kullanmak güvenli midir? Sadece yetişkinlerin kimlikleri çalınabilir mi? Kimlik ancak sosyal güvenlik numarası bilindiğinde çalınabilir mi? Testin sonunda öğrenciler, kimlik hırsızlığının ciddi bir suç (phishing) olduğu ve birisinin başka birinin kişisel bilgilerini izinsiz kullanması durumunda ne olacağı hakkında bir tartışma geliştirirler. Daha sonra öğrenciler gruplara ayrılarak bir kağıt üzerine kimlik hırsızının adlarını ve kişisel bilgilerini ne amaçla kullanabileceğini yazarlar (örn. ürün satın almak, bankadan kredi çekmek vb.) • Öğrenciler çiftler halinde günümüzde gençleri hedef alan çeşitli dolandırıcılıklarla ilgili bir makale okurlar. Örneğin, günümüzün gençleri internette çok fazla zaman harcıyor ve bu da onları, asıl amacı kişisel verileri/bilgileri ve parayı çalmak olan çevrimiçi dolandırıcılar için mükemmel bir hedef haline getiriyor. Gençlerin dikkat etmesi gereken en yaygın dolandırıcılıklar şunlardır: İnternet alışverişi dolandırıcılıkları; sahte maçlar; çevrimiçi sınavlar; "yetenek avcıları"; para transferi dolandırıcılığı; çevrimiçi oyun dolandırıcılıkları; mali yardım dolandırıcılığı; "ücretsiz hizmetler" vb. Öğrenciler makaleyi okuduktan sonra şu soruyu yanıtlıyorlar: Kişisel verilerimizi/bilgilerimizi korumak için ne yapabiliriz? Cevaplar tahtaya yazılır. Örneğin: dolandırıcılık türlerinin ve bu dolandırıcılıkların sonuçlarının farkında olmak; yalnızca güvenilir web sitelerinden satın almak; e-postalarda, kısa mesajlarda veya promosyon tekliflerinde alınan bilinmeyen bağlantılara tıklamamak; bizim (veya bir aile üyemizin) kişisel verilerini/bilgilerini (adres, doğum günü, telefon numarası vb.) paylaşmamayı; şifre ve pinleri arkadaşlarınızla bile paylaşmamak; şifrelerin halka açık bilgisayarlara kaydedilmemesi.
<ul style="list-style-type: none"> • Risk sigortası (sigorta poliçesi) ders sayısı: 3 	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenciler kendi odalarında veya evlerinin başka bir odasında bulunan eşyaları (yatak, masa, şifonyer, televizyon, avize...) yazarlar ve yanlarına denar cinsinden keyfi değerleri not ederler. Odadaki eşyaların toplam değerini hesapladıktan sonra şu soruların cevaplarını tartışın: Bir kaza durumunda (örneğin su baskını, yangın, deprem) bu eşyaların tamamını tekrar satın almak ne kadar sürer? Böyle bir riskten, yani bu kadar büyük bir maddi kayıptan kendinizi korumak için yapmanız gereken en iyi şey nedir? • Öğrenciler çiftler halinde internette sigorta türlerini ve sigortanın faydalarını araştırırlar. Araştırmanın sonuçlarını Power Point'te sunarlar. Daha sonra öğrenciler, bir rol oyunu aracılığıyla, hayatımızda, ailemizde veya mülkümüzde (evimizde, apartman dairesi, araba, mobilya...) istenmeyen bir şeyin meydana gelmesi durumunda koruma sağlamanın bir yolu olarak bir sigorta sözleşmesi (poliçe) yoluyla sigortaya yatırım yapmanın gerçek durumunu simüle ederler.

Konu 4. Paranın hayatımdaki rolü

Bilgiler/beceriler:

- Gelecekteki istek ve ihtiyaçlarının karşılanmasında işin/kariyerin oynayacağı rolü açıklar.
- Mali bağımsızlığın genel refaha katkıda bulunduğunu açıklar.
- Vergilendirmenin, kamu gelirlerinin neden gerekli olduğunu açıklar.

Tutumlar/değerler:

- Kariyeri ve hayatıyla ilgili yaptığı seçimlere değer verir; bağımsız yaşamak, eğitime devam etmek, iş bulmak veya serbest meslek sahibi olmak.
- Gelecekteki mali güvenliğinden kendisinin sorumlu olduğuna ve yapacağı seçimlerle kendi mali durumunu iyileştirebileceğine inanır.
- Devletin topladığı vergi paralarının kamu yararına kullanıldığını kabul eder.

**İçerik (ve kavramlar)
ve ders sayısı****Etkinlik örnekleri:**

- **İş/kariyer ve gelecekteki finansal güvencem ve refahım**
(iş, kariyer, maaş, kazanç, refah)
ders sayısı: **3**

- Öğrenciler 30 yaşında olduklarını ve geleceklerini hayal etmeleri gerektiğini varsayıyorlar. Ortadaki Demet tekniği ile GELECEKTEKİ HAYATIMI yazıyorlar ve bunu kelimelerle birleştiriyorlar, ör. EĞİTİM, İŞ/KARİYER, FİNANS, YAŞADIĞIM YER, KONUT vb. Fikir üretmeyi kolaylaştırmak için öğrenciler şu soruları yanıtlarlar: Ne tür bir eğitiminiz var?; Hangi işiniz veya kariyeriniz var?; Nerede, hangi ülkede, hangi şehirde, hangi köyde yaşıyorsunuz? Bir evde mi yoksa apartman dairesinde mi yaşıyorsunuz?; Kiminle vakit geçiriyorsunuz?; Mali durumunuz nasıl? vesaire. Görevi tamamladıktan sonra öğrenciler gelecekteki yaşamlarının fikrini sunarlar ve hayatta belirlenen hedefler hakkında düşünmenin neden önemli olduğunu açıklarlar.
- Öğrenciler beyin fırtınası yaparak meslek seçerken soracakları soruları tartışırlar. Örneğin, İstedğim kariyer için gerekli beceri ve eğitime sahip miyim?; Bu işi yapmak istiyor muyum?; Bu çalışma arzuladığım yaşam tarzına sahip olmamı sağlayacak mı ve kendime maddi güvence ve refahı sağlayabilecek miyim?; Maaş nedir ve kazanma potansiyelleri nelerdir?; vesaire.
- Öğrenciler çiftler halinde internette, sosyal hizmet uzmanı ve elektrik mühendisi gibi iki mesleğin aynı anda maaş ve kazanç olanaklarının neler olduğunu araştırırlar. Karşılaştırma yapmak için öğrenciler şu soruları yanıtlarlar: Bir sosyal hizmet uzmanının başlangıç maaşı nedir? Bir sosyal hizmet uzmanının alabileceği en yüksek maaş nedir? Sosyal hizmet uzmanlarının büyük kazanç potansiyeline sahip olduğunu düşünüyor musunuz? Öğrenciler elektrik mühendisi ile ilgili aynı soruları cevaplarlar. Cevapları bir T tablosuna kaydederler.

- **Kişisel finans ve kamu gelirleri**
(kamu geliri,

- Öğrenciler şu soruyu yanıtlayarak bir tartışma geliştirirler: Genel bir hedefe ulaşmak için kişisel mali durumunuzdan ayrılır mısınız? Örneğin okul, hastane, yol vb. inşa etmek. Devletin genel ve ortak ihtiyaçları karşılamaya yönelik işlevlerinin finansmanına fon sağlamak amacıyla vatandaşlardan ve ekonomiden toplanan kamu gelirleri/vergilerinin

vergiler)
ders sayısı: 2

video kaydı öğrencilere sunulur.

Öğrenciler gruplar halinde bir kağıt parçası üzerinde devletin kullanabileceği vergilerden elde edilen parayı aşağıdaki alanlarda önem sırasına göre dağıtırlar: Sosyal koruma, Sağlık, Eğitim, Tarım, Ulaştırma. Daha sonra öğrenciler parayı neden tam olarak bu şekilde dağıttıklarını açıklarlar. Sonunda öğrenciler şu soruyu yanıtlar ve tartışırlar: Vergilerin azaltılmasının ne gibi etkileri olabilir?